

Wyzwania i możliwości związane z włączaniem zagadnień bezpieczeństwa i ochrony zdrowia w miejscu pracy do kształcenia uniwersyteckiego – Podsumowanie sprawozdania

Wprowadzenie

Przyszli inżynierowie, architekci, pracownicy służby zdrowia i przedstawiciele kadr zarządzających w biznesie będą musieli uwzględniać w swoim życiu zawodowym aspekty związane z bezpieczeństwem i ochroną zdrowia w miejscu pracy. Niniejsze sprawozdanie¹ i opisane w nim studia przypadku pokazują, że włączanie problematyki bezpieczeństwa i ochrony zdrowia w miejscu pracy do kształcenia uniwersyteckiego wiąże się z większymi wyzwaniami niż wprowadzanie tej tematyki do programu nauczania na innych szczeblach kształcenia. Jednak przedstawione przypadki pokazują, że podejmowane są kroki mające na celu urozmaicenie form włączania zagadnień BHP do kształcenia uniwersyteckiego. Omawiane przykłady dowodzą też, że zależnie od okoliczności istnieją różne podejścia, które można zastosować, i możliwości, które można wykorzystać.

Wyzwania

Należy mieć świadomość pewnych wyzwań związanych z procesem włączania tematyki bezpieczeństwa i ochrony zdrowia w miejscu pracy do kształcenia uniwersyteckiego.

Wyzwania te to m.in.:

- potrzeba współpracy z poszczególnymi uczelniami, wydziałami i wykładowcami;
- przekonywanie wykładowców o znaczeniu kształcenia w zakresie bezpieczeństwa i ochrony zdrowia w miejscu pracy;
- duże zapotrzebowanie i presja na studia licencjackie na rynku edukacyjnym;
- brak odpowiednich materiałów dydaktycznych do kształcenia uniwersyteckiego w zakresie bezpieczeństwa i ochrony zdrowia w miejscu pracy;
- wprowadzanie metod bardziej praktycznej i aktywnej nauki z zakresu bezpieczeństwa i ochrony zdrowia w miejscu pracy w środowisku nauczania zdominowanym przez metody nauki teoretycznej;
- znalezienie najwłaściwszego sposobu przekazywania wiedzy dużym grupom;
- brak kadry uniwersyteckiej posiadającej wiedzę specjalistyczną w dziedzinie BHP lub umiejętności w zakresie kształcenia aktywnego i partycypacyjnego;
- dzielenie się zasobami edukacyjnymi, podczas gdy w kulturze własności intelektualnej istnieje silna tradycja strzeżenia informacji;
- czas potrzebny na wprowadzenie zmian do programu nauczania;
- brak funduszy na opracowanie programu i zapewnienie kształcenia w zakresie bezpieczeństwa i ochrony zdrowia w miejscu pracy na szczeblu uniwersyteckim w porównaniu ze szkołami, w tym na finansowanie projektów pilotażowych;
- dbałość o komunikację na szczeblu ministerialnym, gdy szkoły i uczelnie podlegają różnym ministerstwom;
- potrzeba ciągłego dbania o poprawę kultury bezpieczeństwa i zdrowia na uczelniach.

Czynniki kontekstowe ułatwiające włączanie tych zagadnień do kształcenia

Wydaje się, że niektóre czynniki kontekstowe ułatwiają włączanie zagadnień bezpieczeństwa i ochrony zdrowia w miejscu pracy do kształcenia uniwersyteckiego.

Włączenie jest bardziej prawdopodobne:

- w dziedzinach, w których krajowe przepisy dotyczące bezpieczeństwa i ochrony zdrowia w miejscu pracy nakładają konkretne obowiązki na niektórych specjalistów zaangażowanych między innymi w projekty z zakresu inżynierii lądowej;
- gdy wymagania dotyczące szkolenia techników bezpieczeństwa są określone w przepisach prawa i objęte programem studiów uniwersyteckich;
- gdy istnieje na miejscu wydział akademicki, który zajmuje się problematyką BHP (wydaje się to bardziej prawdopodobne na uczelniach technicznych);
- gdy organ odpowiedzialny za bezpieczeństwo i ochronę zdrowia w miejscu pracy lub organ zajmujący się ubezpieczeniem w pracy prowadzi działalność szkoleniową, która może obejmować pomoc uczelniom;
- w dziedzinach, w których uczelnia ma konkretne obowiązki dotyczące bezpieczeństwa i ochrony zdrowia w miejscu pracy, związane na przykład z bezpieczeństwem studentów podczas zajęć w laboratoriach i zajęć praktycznych.

¹ Sprawozdanie – Włączanie zagadnień bezpieczeństwa i zdrowia w miejscu pracy do kształcenia uniwersyteckiego: <http://osha.europa.eu/en/publications/reports/tewe09007enc/view>.

Czynniki sukcesu

Opisane studia przypadku sugerują pewne sposoby włączania zagadnień BHP do kształcenia uniwersyteckiego. Przykładowo:

- znalezienie i **zaangażowanie** we współpracę **osób** i instytucji **tym zainteresowanych**;
- **wzajemna współpraca** (nie należy być autorytarnym);
- **wrażliwość na zapotrzebowanie na konkurencyjne zagadnienia w ramach programów nauczania** i presję związaną z czasem trwania studiów licencjackich;
- ograniczenie nauczania o bezpieczeństwie i ochronie zdrowia w miejscu pracy do pewnych **kluczowych aspektów**;
- **uwzględnienie zagadnień bezpieczeństwa i ochrony zdrowia w miejscu pracy w programie kursów**, a nie w formie dodatkowych zajęć, w szczególności jeżeli możliwość wprowadzenia dodatkowych modułów jest bardzo ograniczona;
- zapewnienie **odpowiednich materiałów dydaktycznych na temat BHP**, związanych z dziedziną studiów, w których są uwzględnione, i zaproponowanie sposobu uczenia tego przedmiotu.
- wykorzystywanie **prawdziwych przypadków** i szukanie sposobów wprowadzania metod służących rozwiązywaniu problemów, **aktywnej nauki** itd.;
- zapewnienie **pomocy wykładowcom** w skutecznym wykorzystywaniu materiałów;
- wykorzystywanie **potrzeby posiadania instrukcji bezpieczeństwa** w praktycznej pracy do szerszego upowszechniania wśród studentów zagadnień związanych z kulturą bezpieczeństwa;
- wykorzystywanie **e-learningu i środków elektronicznych** do wspierania i uzupełniania nauki na zajęciach, a także zwiększenie ich dostępności w nauczaniu na odległość;
- w celu zmotywowania studentów – zadbanie o to, by nauka **bezpieczeństwa i ochrony zdrowia w miejscu pracy liczyła się przy ocenach końcowych** lub do uzyskania uznanego dyplomu itd.
- **wybór odpowiedniego momentu**: uczelnia lub przedstawiciele konkretnego zawodu muszą być gotowi na przyjęcie zmian, towarzyszyć temu powinna odpowiednia atmosfera; należy na przykład rozważyć rozpoczęcie otwartej dyskusji w przypadku wprowadzenia zmian w programie nauczania lub w strategiach dotyczących przyszłych absolwentów uczelni;
- **zaangażowanie stowarzyszeń zawodowych** w programy nauczania na szczeblu uniwersyteckim;
- **poszukiwanie partnerów**: współpraca między uczelniami, instytutami badawczymi, organami ds. bezpieczeństwa, zakładami ubezpieczeń i przemysłem;
- **promowanie i ułatwanie ogólnouniwersyteckiego podejścia do kwestii bezpieczeństwa i ochrony zdrowia w miejscu pracy**, które łączy bezpieczeństwo i ochronę zdrowia, kształcenie w zakresie zagrożeń w miejscu pracy i tworzenia bezpiecznego i zdrowego środowiska pracy czy nauki dla całego personelu i studentów, a także aktywnie angażuje zainteresowanych w ten proces.

Osiem dodatkowych pomysłów:

- stworzenie **repozytorium służącego dzieleniu się zasobami edukacyjnymi na szczeblu uniwersyteckim**;
- **gdy prowadzone jest już kształcenie w zakresie bezpieczeństwa i zdrowia w miejscu pracy**, np. z powodu czynników kontekstowych wymienionych powyżej, należy to wykorzystać jako wstęp do powszechniejszego włączania zagadnień bezpieczeństwa i ochrony zdrowia w miejscu pracy do zajęć na innych wydziałach;
- jeżeli **lokalne przedsiębiorstwa** współpracują z uczelniami, należy je zachęcać do włączania kwestii bezpieczeństwa i ochrony zdrowia w miejscu pracy do działań skierowanych do studentów (wykłady, wizyty i staże dla studentów);
- **wyciąganie wniosków z włączania zagadnień BHP do nauczania szkolnego** i dobrej praktyki w szkoleniu młodych pracowników oraz przystosowywanie ich do szczebla uniwersyteckiego;

- wykorzystywanie coraz częściej stosowanego nauczania opartego na modułach i opracowanie specjalnego **modułu bezpieczeństwa i ochrony zdrowia w miejscu pracy**;
- **dostosowanie metod szkolenia zawodowego** i jego zasobów do wykorzystywania na szczeblu uniwersyteckim;
- zachęcanie **pracodawców do wyszczególniania znajomości zagadnień BHP jako elementu ważnego przy rekrutacji**;
- wspieranie **szkół handlowych we włączaniu tematyki bezpieczeństwa i ochrony zdrowia w miejscu pracy oraz produktywności gospodarczej** do programów badań i konferencji.

Przykłady praktyczne

Kiedy Uniwersytet w Salamance w Hiszpanii wprowadzał studia magisterskie o specjalizacji „technik bezpieczeństwa i ochrony zdrowia w miejscu pracy”, skorzystał z okazji, aby – przy wsparciu rządu regionalnego – dostarczyć wszystkim absolwentom pomoce z zakresu bezpieczeństwa i ochrony zdrowia w miejscu pracy (w formie płyt CD lub do pobrania z Internetu).

Aby zapewnić konkretne przykłady dla studiów biznesowych, amerykańska Rada Bezpieczeństwa Narodowego wykorzystuje Robert Campbell Award for Excellence (Nagroda za Osiągnięcia im. Roberta Campbella) w projektach biznesowych, które koncentrują się na kwestiach zdrowia, bezpieczeństwa i produktywności gospodarczej. Zwycięskie projekty są dostosowywane do modelu studiów przypadku stosowanych przez najlepsze szkoły handlowe. Nawiązuje się także współpracę z poszczególnymi wykładowcami, zachęcając ich do stosowania tych zasobów.

W Wielkiej Brytanii Health and Safety Laboratory (Laboratorium ds. Zdrowia i Bezpieczeństwa), założone przez krajowy organ ds. bezpieczeństwa i zdrowia w miejscu pracy, współpracowało z Uniwersytetem w Liverpoolu nad uwzględnieniem elementów wiedzy o BHP w studiach licencjackich dla inżynierów. Stosowano metody aktywnej nauki i studia prawdziwych wypadków.

W Niemczech istnieją partnerstwa wydziałów międzyuczelnianych powstałe w celu gromadzenia wiedzy i środków umożliwiających opracowywanie zasobów z zakresu e-learningu i dzielenia się nimi (NOP-on-line i KMR „Substancje niebezpieczne na zajęciach laboratoryjnych”).

W Dublin Institute of Technology (Dubliński Instytut Technologii) w Irlandii służby ds. bezpieczeństwa angażują stowarzyszenie studentów we współpracę, która ma zapewnić wypełnienie przez uczelnie obowiązków w zakresie BHP i promowanie kultury bezpieczeństwa i ochrony zdrowia w miejscu pracy.

W organizowanym we Francji konkursie Lacobus studenci architektury muszą włączyć kwestie bezpieczeństwa i ochrony zdrowia w miejscu pracy do projektów odnowy architektonicznej. W innych projektach we Francji studenci inżynierii współpracują ze studentami architektury.

Wnioski ogólne

Dalsze działania powinny obejmować opracowanie ogólnouniwersyteckiego podejścia do tworzenia bezpiecznego i zdrowego środowiska pracy i nauki, połączonego z kształceniem w zakresie zagrożeń. Podejście to powinno łączyć zarządzanie bezpieczeństwem i ochroną zdrowia w miejscu pracy w celu zapobieżenia ryzyku przez podnoszenie świadomości oraz rozwijanie wiedzy, umiejętności i popularyzację bezpiecznych postaw i zachowań wśród studentów i pracowników, w tym wykładowców i personelu technicznego, administracyjnego i pomocniczego. Aby przekazać istniejące przykłady dobrych praktyk i interwencji na szczeblu uniwersyteckim, potrzebne jest wsparcie; istnieje też potrzeba wymiany pomysłów i konkretnych narzędzi.

Europejska Agencja Bezpieczeństwa i Zdrowia w Pracy

Gran Vía, 33, 48009 Bilbao, HISZPANIA
Tel. +34 944794360, faks +34 944794383
E-mail: information@osha.europa.eu

